

Етичний кодекс

ГО “ІРСГП”¹

Дійсний Етичний кодекс складений на основі:

- Етичного кодексу Української спілки психотерапевтів (редакція 2012 р.)
- Етичного кодексу МГО СРС КП

Зміст

- Загальні положення
- Моральні та етичні норми
- Відповідальність
- Конфіденційність
- Компетентність
- Безпека клієнта, пацієнта
- Професійні відносини
- Публікації в ЗМІ та соціальних мережах
- Дисциплінарні заходи

1. Загальні положення

Етичний кодекс ГО “ІРСГП” визначає професійні стандарти і загальні принципи поведінки членів ГО “ІРСГП” щодо клієнтів, пацієнтів, супервізантів, колег і професійних спільнот, в тому числі і з використанням технічних засобів зв'язку: телефон, мережа інтернет із використанням додатків соціальних мереж, месенджерів.

1.1. Етичний кодекс ГО “ІРСГП” є обов'язковим для всіх членів ГО “ІРСГП”.

1.2. Члени ГО “ІРСГП” зобов'язані дотримуватися професійної психотерапевтичної етики, специфіка якої враховує відповідальні стосунки з членами ГО “ІРСГП”, членами інших організацій, іншими організаціями та громадянами під час виконання професійної діяльності (з клієнтом, пацієнтом, супервізантом, колегами і професійними співтовариствами).

1.3. Члени ГО “ІРСГП” несуть особисту відповідальність за дотримання Етичного Кодексу ГО “ІРСГП”.

1.4. Члени ГО “ІРСГП” поважають гідність і цінність особистості й виступають за захист прав людини.

1.5. Члени ГО “ІРСГП” здійснюють співробітництво та обмін інформацією з представниками своєї та суміжних професій в інтересах клієнта і відповідно до чинного законодавства та

---

¹ Редакція 22 квітня 2020 року

діючого Етичного кодексу ГО “ІРСГП” за умови усвідомленої згоди на це самого клієнта чи того, хто відповідає за нього.

1.6. Дійсний Етичний Кодекс не передбачає всіх виникаючих в практиці ситуацій, а є основою для вирішення етичних питань і поліпшення практичної роботи.

1.7. У разі порушення членом ГО “ІРСГП” Етичного кодексу ГО “ІРСГП” на нього може бути подана скарга до Етичної комісії ГО “ІРСГП”, згідно з п.7.4 Етичного кодексу, а також згідно з розділом 5 Положення про Етичну комісію ГО “ІРСГП”.

1.8. Кожен член ГО “ІРСГП” має право звернутися до Етичної комісії, або будь-кого з членів ГО “ІРСГП” із зверненням (пропозицією, спостереженням тощо) щодо питань, пов’язаних із їх діяльністю та Етичним кодексом. Порядок звернення регламентується розділами 5, 6 Положення про Етичну комісію ГО “ІРСГП”.

2. Моральні та етичні норми

Члени ГО “ІРСГП” зобов’язані дотримуватися моральних та етичних стандартів поведінки. У своїй поведінці вони повинні відповідати переважаючим в суспільстві стандартам і враховувати їх вплив на свою роботу. Вони повинні усвідомлювати можливість впливу своєї публічної поведінки на виконання колегами своєї професійної діяльності.

2.1. Члени ГО “ІРСГП” повинні діяти відповідно до Статуту ГО “ІРСГП”, Етичного кодексу ГО “ІРСГП”, рішень конференцій ГО “ІРСГП” та Правління ГО “ІРСГП”. Члени ГО “ІРСГП” повинні дотримуватися відповідних державних законів і постанов. У випадках, коли виникають суперечності між Етичним кодексом ГО “ІРСГП” і правилами інших міжнародних організацій, пріоритет надається Етичному кодексу ГО “ІРСГП” з урахуванням контексту його реалізації. При цьому, наскільки це можливо, повинна здійснюватися робота над вирішенням цих протиріч.

2.2. Члени ГО “ІРСГП” не повинні займатися діяльністю, яка є негуманною або може призвести до незаконних і несправедливих дій, як то: обмеження прав людей через расову приналежність, особливі потреби, вік, стать, сексуальну орієнтацію, гендер, релігію, походження, соціально-економічний статус тощо.

2.3. У своїй професійній діяльності члени ГО “ІРСГП” повинні уникати будь-яких дій, які порушують або зменшують людські, законні і цивільні права клієнтів, пацієнтів, супервізантив, колег, студентів, спільнот.

2.4. Вважається неприйнятною участь членів ГО “ІРСГП” в політичних рухах або інших формах діяльності, що дискримінують людей за расовою, національною, статевою ознакою, етнічною, релігійною приналежністю, віком, непрацевдатністю, сексуальною орієнтацією, соціально-економічним статусом, громадянством тощо.

2.5. Члени ГО “ІРСГП” повинні враховувати вплив їхніх особистих цінностей на комунікацію, використання технік і методів роботи, вербалізацію інтерпретацій, думок або відомостей на мету і завдання лікування або дослідження. Необхідно визнавати і поважати різноманітні

установки та індивідуальну сензитивність своїх клієнтів, пацієнтів, студентів, супервізантів, практикантів або учасників дослідження.

3. Відповідальність

Члени ГО “ІРСГП” повинні підтримувати стандарти своєї професії і приймати на себе відповідальність за наслідки своїх дій.

3.1. Члени ГО “ІРСГП” несуть особисту відповідальність за свої професійні дії та їх вплив на клієнтів, пацієнтів, колег, ГО “ІРСГП” та інші професійні співтовариства;

3.2. Члени ГО “ІРСГП” повинні на початку роботи інформувати клієнтів, пацієнтів, супервізантів, студентів, колег з усіх питань, що стосуються їх спільної роботи, а також щодо умов та особливостей дистанційної роботи з використанням технічних засобів зв'язку. Також слід уникати стосунків, які можуть обмежити об'єктивність фахівця або створити конфлікт інтересів.

3.3. Члени ГО “ІРСГП” відповідають за надання необхідної об'єктивної інформації третім особам: батькам, опікунам, організаціям, в частині що їх стосується відповідно до чинного законодавства.

3.4. Члени ГО “ІРСГП”, що здійснюють навчальний процес, повинні підтримувати високі стандарти викладання, представляючи інформацію об'єктивно, повно і точно з посиланням на вихідні джерела.

3.5. Психотерапевтичні дослідження є необхідною умовою підвищення якості роботи фахівця і дозволяють йому покращувати розуміння проблем клієнта, пацієнта. Члени ГО “ІРСГП” у своїй дослідницькій діяльності приймають на себе відповідальність за вибір тем дослідження, методів, що використовуються у дослідженні, аналіз і звітність.

3.6. Члени ГО “ІРСГП”, як викладачі, супервізори або психотерапевти зобов'язані утримуватися від всіх видів професійної діяльності, тимчасово або постійно, якщо їх робота порушується в силу особистих або емоційних ускладнень, хвороби, під впливом ПАР або з якоїсь іншої причини.

3.7. Вибачення за будь-які негативні наслідки, що виникають є необхідним, але може бути недостатнім елементом відповідальності.

3.8. Члени ГО “ІРСГП” в разі порушення Етичного кодексу або потенційного ризику порушення повинні робити всі розумні кроки для подолання наслідків порушень; надавати допомогу колегам та Етичній комісії в їх розгляді.

4. Конфіденційність

Дотримання принципу конфіденційності є принципово обов'язковим для всіх членів ГО “ІРСГП”, крім випадків можливого порушення Етичного кодексу та випадків, передбачених законодавством.

4.1. Члени ГО “ІРСГП” зобов'язані шанобливо ставитися до інформації, яку вони отримали від клієнтів, пацієнтів в процесі роботи в якості психотерапевтів, супервізорів, викладачів, а також від колег і членів професійних співтовариств.

4.2. Члени ГО “ІРСГП” повинні повідомити своїм клієнтам, пацієнтам про межі конфіденційності, в тому числі при використанні технічних засобів зв'язку.

4.3. Члени ГО “ІРСГП” в процесі роботи в якості психотерапевта, супервізора повинні отримати від клієнта, пацієнта «Інформовану згоду» в усній або письмовій формі, що підтверджує добровільність і усвідомленість участі в психологічному консультуванні, психотерапевтичній допомозі.

4.4. Інформація, отримана в процесі роботи, а також оціночна інформація, що стосується дітей, студентів, підлеглих (працівників організацій) та інших осіб, повинна обговорюватися тільки в професійних цілях і тільки з людьми, які мають відношення до даної ситуації. Письмові або усні повідомлення можуть містити тільки дані, які необхідні для оцінки або видачі висновку, рекомендацій, напрямків. Інформація використовується на підставі усної або письмової “Інформованої згоди” пацієнта, клієнта, супервізанта, кожного учасника групи тощо.

4.5. З метою дотримання безпеки та анонімності для клієнта, пацієнта, колеги при написанні письмових робіт, використанні в лекціях або на відкритих заходах, необхідно змінювати відомості особистого і професійного характеру, а також будь-які дані, що дозволяють ідентифікувати клієнта, пацієнта, колегу.

4.6. Необхідно приймати належні заходи для збереження конфіденційності при зберіганні і передачі третім особам інформації, отриманої від клієнтів, пацієнтів, супервізантів, колег.

4.7. При роботі з неповнолітніми або іншими людьми, які не здатні самостійно дати добровільну інформовану згоду, необхідно її отримати у законного представника.

5. Компетентність

Підтримка високих стандартів компетентності є зобов'язанням, яке поділяють усі члени ГО “ІРСГП” в інтересах професії і суспільства в цілому. Члени ГО “ІРСГП” визнають межі своєї компетентності і повинні надавати лише ті послуги і використовувати тільки ті техніки, для застосування яких вони отримали достатню кваліфікацію.

Кататимно-імагінативна психотерапія (символдрама) є глибинною психодинамічною психотерапією. ГО “ІРСГП” встановлює критерії і нормативи компетенції, використовуючи теорії психоаналізу, аналітичної психології К.Г. Юнга, екзистенційної психології, феноменології, структурного підходу і поведінкової терапії. У своїй науково-практичній діяльності члени ГО “ІРСГП” керуються перерахованими вище теоретичними підходами.

5.1. Члени ГО “ІРСГП”: психотерапевти, супервізори і викладачі зобов'язані постійно підвищувати свою професійну кваліфікацію, знайомитися з новітніми дослідженнями, розробками у своїй професійній області, приймати участь у регіональних, національних та міжнародних заходах згідно з поточними кваліфікаційними стандартами ГО “ІРСГП”.

5.2. Психотерапевти і супервізори повинні усвідомлювати важливість регулярного проходження особистої терапії та супервізії власної практики, на свій розсуд визначаючи періодичність цих процесів, та керуючись поточними кваліфікаційними стандартами ГО “ІРСГП”.

5.3. Психотерапевти, супервізори і викладачі при потребі повинні надавати достовірну інформацію про свою компетентність, освіту і досвід.

5.4. Психотерапевти, супервізори і викладачі визнають, що існування відмінностей між людьми, які пов'язані: з віком, статтю, станом здоров'я, психіатричним статусом, соціально-економічними становищем, етнокультуральними особливостями тощо, можуть потребувати відповідної додаткової фахової підготовки.

5.5. Психотерапевти, супервізори, викладачі визнають, що їхні особистісні проблеми і конфлікти можуть заважати професійній діяльності. Вони повинні утримуватися від будь-якої діяльності, яка призводить до неадекватних дій або завдає шкоди клієнту, пацієнту, колезі, студенту, учаснику дослідження, професійним співтовариствам. У разі необхідності вони повинні звернутися за супервізійною підтримкою, компетентною професійною допомогою для прийняття рішення щодо тимчасового зупинення або обмеження своєї професійної діяльності.

5.6. Для відповідності вимогам освітніх стандартів ГО “ІРСГП” всі його члени зобов'язані проходити навчання на семінарах з етики.

6. Безпека клієнта, пацієнта

Члени ГО “ІРСГП” повинні поважати недоторканність і захищати благополуччя людей і груп, з якими вони працюють. При виникненні конфлікту інтересів між клієнтом, пацієнтом і організацією, в якій працюють психотерапевти, супервізори, викладачі, необхідно клієнту, пацієнту повідомити про межі своєї відповідальності і обов'язки перед організацією, а також тримати всі сторони в курсі своїх зобов'язань.

Психотерапевти, супервізори повинні надавати клієнтам, пацієнтам, студентам, практикантам або учасникам дослідження повну інформацію про цілі і сутність будь-яких оціночних, лікувальних, освітніх або тренінгових процедур і відкрито підтверджувати, що вони мають свободу вибору і можуть відмовитися від них у будь-який момент згідно з попередніми домовленостями, якщо такі були прийняті сторонами. Неетично примушувати людей брати участь або продовжувати користуватися послугами.

6.1. Психотерапевти, супервізори, викладачі ГО “ІРСГП” зобов'язані усвідомлювати свої потреби і свою потенційно впливову позицію у взаємодії з клієнтами, пацієнтами, студентами, стажерами і підлеглими. Вони повинні уникати експлуатації довіри і залежного становища цих людей; докладати всіх зусиль для того, щоб уникати подвійних стосунків, які можуть порушити професійну оцінку або підвищити ризик експлуатації, використання. Приклади таких подвійних відносин включають, але не обмежуються тільки цим - психотерапію підлеглих, студентів вишів своїми викладачами, супервізантів, близьких друзів і родичів або проведення досліджень з ними. Сексуальні контакти з кимось із клієнтів, пацієнтів, студентів, практикантів і учасників досліджень є неетичними. Члени ГО “ІРСГП” не повинні потурати сексуальним домаганням і брати участь в них. Сексуальні домагання визначаються як навмисні

усвідомлені або неусвідомлені, а також повторювані зауваження, жести або фізичні дотики сексуальної природи.

Член ГО “ІРСГП” повинен виключати виникнення нових чи перетин існуючих стосунків, які можуть обмежити його об'єктивність як фахівця або створити конфлікт інтересів, а саме – фінансових, управлінських, сімейних, політичних, ідеологічних тощо.

6.2. Психотерапевтам, супервізорам, викладачам ГО “ІРСГП” слід відкрито обговорити з майбутнім отримувачем послуги можливі здобутки (вигоди) та труднощі психотерапії, супервізування, а також ознайомити з особливостями організації і проведення психотерапії і супервізії з використанням технічних засобів зв'язку.

6.3. Члени ГО “ІРСГП” повинні уникати введення в оману одержувачів послуг, а також громадськості за допомогою завідомо неправдивих тверджень щодо послуг, що надаються.

6.4. Коли психотерапевт, супервізор, викладач погоджується надавати послуги клієнту, пацієнту, студенту на прохання третьої сторони, психотерапевт, супервізор, викладач повинен взяти на себе відповідальність за роз'яснення природи стосунків всім зацікавленим сторонам.

6.5. Коли запити різних осіб чи організацій вимагають від психотерапевта, супервізора, викладача порушення етичних принципів, фахівці повинні вказати на наявність протиріч між цими вимогами й етичними принципами і вжити відповідних заходів щодо усунення цих протиріч.

6.6. Умови контракту повинні обговорюватися з клієнтами, пацієнтами, супервізантами, студентами, практикантами, учасниками дослідження і повинні бути їм зрозумілі. Необхідність оплати пропущених сесій повинна бути усвідомлена і прийнята клієнтом, пацієнтом, супервізантом. У випадках, коли оплата проводиться третьою стороною, необхідно це заздалегідь узгодити. Якщо пацієнтом є дитина, то питання про пропущені сесії повинні бути обговорені як з батьками (опікунами), так і самою дитиною. Допускається робота і на безоплатній основі.

6.7. Необхідно припинити надання професійних послуг, якщо клієнт, пацієнт, супервізант вимагають цього. В цьому випадку психотерапевт, супервізор може запропонувати їм альтернативну заміну.

6.8. Членам ГО ІРСГП неетично використовувати свій професійний статус, відносини або керівний пост в організації з метою спонукання до проходження психотерапії взагалі та у конкретних фахівців зокрема, семінарів та інших платних заходів, грошових внесків, сексуальних стосунків, особливо близьких стосунків та інших вигід по відношенню до клієнта, пацієнта, батьків (опікунів) пацієнта, членів сім'ї пацієнта, студентів, супервізантів, колег.

6.9. Шлюб між психотерапевтом і клієнтом, пацієнтом (колишнім клієнтом, пацієнтом) або між психотерапевтом і батьками (опікунами) клієнта, пацієнта (колишнього клієнта, пацієнта) є порушенням етики, незважаючи на відсутність скарг з боку клієнта, пацієнта і наявність правових основ цього шлюбу.

6.10. Неетично вступати в будь-які фінансові відносини з клієнтом, пацієнтом, а також з батьками (опікунами) неповнолітнього клієнта, пацієнта, супервізуємим, студентом за винятком оплати за виконану роботу. Також неетично використовувати інформацію, надану клієнтом, пацієнтом або батьками (опікунами) з метою отримання фінансової вигоди.

7. Професійні відносини

Члени ГО “ІРСГП” повинні поводитись з належною повагою по відношенню до потреб, спеціальних знань і зобов'язань своїх колег в області психотерапії, психології, медицини та інших професій. Вони повинні поважати переваги і зобов'язання інститутів і організацій, які об'єднують цих фахівців.

7.1. Члени ГО “ІРСГП” повинні розуміти області компетентності споріднених професій. Вони повинні в повній мірі використовувати професійні, технічні та адміністративні ресурси, щоб найкращим чином служити інтересам споживачів. Відсутність формальних відносин з іншими професіоналами не звільняє психотерапевтів від обов'язку забезпечувати клієнтам, пацієнтам, колегам найкращі з можливих професійних послуг.

7.2. Члени ГО “ІРСГП” повинні

- знати і брати до уваги традиції та практики інших професійних груп, з якими вони працюють;
- бути уважними до проблем клієнта, пацієнта;
- обговорювати ці проблеми з клієнтом, пацієнтами щоб мінімізувати ризик виникнення плутанини і протиріч;
- прагнути до підтримки прозорих і погоджених стосунків з іншими залученими професіоналами.

7.3. Члени ГО “ІРСГП”, які залучають інших фахівців для надання професійної допомоги (чи професійних послуг, якщо це супервізор чи лектор) зобов'язані упевнитися в наявності у них достатньої професійної компетентності.

7.4. У разі, коли робота іншого члена ГО “ІРСГП” не узгоджується з Етичним Кодексом ГО “ІРСГП”, член ГО “ІРСГП” зобов'язаний обговорити це з ним і за необхідності повідомити Етичну комісію ГО “ІРСГП”.

7.5. У разі, якщо здатність фахівця ГО “ІРСГП” до роботи порушена внаслідок особистих або емоційних ускладнень, в зв'язку з хворобою, під впливом ПАР або з іншої причини, член ГО “ІРСГП” зобов'язаний вказати на це фахівцеві і переконатися, що необхідні заходи прийняті і при необхідності повідомити Етичну комісію ГО “ІРСГП”.

7.6. У наукових публікаціях повинні вказуватися в якості авторів лише ті, хто брав участь в роботі над публікацією та відповідно професійному внеску та попереднім домовленостям щодо авторського права, якщо такі були прийняті.

7.7. При проведенні досліджень в різних організаціях члени ГО “ІРСГП” повинні отримати у керівництва цих організацій відповідний дозвіл для проведення такого дослідження надавши адекватну інформацію про майбутньому дослідженні.

8. Публікації в ЗМІ та соціальних мережах

Члени ГО “ІРСГП” зобов'язані надавати про себе, кваліфікацію, освіту, послуги, що надаються, організацію ГО “ІРСГП” тощо достовірну і правдиву інформацію.

8.1. Члени ГО “ІРСГП” не використовують інтернет і соціальні мережі для розповсюдження та публікації інформації, що дискредитує членів ГО “ІРСГП”, завдає шкоди ГО “ІРСГП” та/або іншим спільнотам. А також не підтримують та не доручають це робити довіреним особам.

8.2. Неприпустимо використовувати соціальні мережі та інтернет для звинувачення інших членів ГО “ІРСГП” та членів інших спільнот або інші спільноти в порушеннях етики, без розгляду цих порушень Етичною комісією ГО “ІРСГП”.

8.3. Неетично робити публічні заяви в засобах ЗМІ, на зборах, конгресах, конференціях, що дискримінують людей за расовою, національною, статевою ознакою, етнічною, релігійною приналежністю, віком, непрацездатністю, сексуальною орієнтацією і соціально-економічним статусом, громадянством тощо, а також брати участь у будь-яких формах дискримінації.

8.4. Неетично в соціальних мережах, ЗМІ, а також під час виконання професійних обов'язків, проводити політичну агітацію.

8.5. В рекламі професійних послуг члени ГО “ІРСГП” повинні надавати достовірну інформацію про себе і послуги, що надаються.

8.6. Оголошення, реклама послуг, що надаються або публікації не повинні містити:

- невірних, що вводять в оману, помилкових або несправедливих заяв;
  - інформацію, яка може ввести в оману через вирваність з контексту і недостатність розкриття значущих фактів;
  - рекомендаційних характеристик від клієнтів, пацієнтів щодо якості послуг, що надаються, без їх згоди;
  - заяв, що створюють помилкові або невиправдані очікування про сприятливі результати роботи;
  - заяв з натяком на незвичайні, унікальні або надзвичайні здібності;
  - заяв, що апелюють до страхів, тривог клієнта, пацієнта або його емоцій щодо можливих наслідків у разі відмови від запропонованих послуг;
  - заяв, що містять порівняння запропонованих послуг.
- 8.7. Оголошення та реклама повинні давати прозору, зрозумілу, достовірну, точну, повну інформацію про цілі, завдання послуг, що надаються. Ця інформація повинна бути доступна до початку надання послуг.

8.8. Члени ГО “ІРСГП” при розробці та просуванні психотерапевтичних технік, книг та іншої продукції, пропонованої для комерційного продажу, повинні представляти оголошення і рекламу в професійній, етичній та інформативній формі.

8.9. У разі виявлення недостовірності інформації члени ГО “ІРСГП” повинні вжити заходів по усуненню недостовірності, а в разі необхідності звернутися до Етичної комісії ГО “ІРСГП”.

8.10. Члени ГО “ІРСГП” несуть відповідальність за власні публікації. У своїх публікаціях вони повинні використовувати лише перевірену інформацію, що підтверджується посиланнями на надійні джерела, результати наукових досліджень, спостережень тощо та з урахуванням положень Етичного кодексу.

9. Дослідницька діяльність

В інтересах науково-теоретичного розвитку психотерапії, а також дослідженні її ефективності, члени ГО “ІРСГП” можуть брати участь у відповідних дослідницьких проектах. Психотерапевтичні дослідження, а також публікації є предметом, який має відповідати положенням Етичного кодексу і жодним чином не може шкодити інтересам пацієнтів, клієнтів, членів ГО “ІРСГП”, ГО “ІРСГП” тощо.

10. Дисциплінарні заходи:

- рекомендувати звернутися до регіонального керівника для обговорення та вирішення питання;
- доведення до відома попередження щодо можливого порушення Етичного кодексу з пропозицією скоригувати свою діяльність;
- запрошення позивача, або сторін звернення задля обговорення на засіданні Етичної комісії;
- виключення з членів ГО “ІРСГП” рішенням Загальних зборів ГО “ІРСГП”;
- за рішенням Етичної комісії та за погодженням із Правлінням ГО “ІРСГП” можливе розміщення на сайті ГО “ІРСГП”, соціальних мережах інформації щодо розгляду заяв, звернень та скарг.

Рішення Етичної комісії, а також необхідна інформація щодо цього рішення можуть бути надані Правлінню ГО “ІРСГП” для обрання відповідного дисциплінарного стягнення або заходу щодо порушення (порушника).